

13/06/1986 | **Wet betreffende het wegnemen en transplanteren van organen**

(B.S., 14 februari 1987, err., B.S., 26 februari 1987)

Orgaantransplantatie

Rechtspraak

Rechtsleer

Hoofdstuk I. Algemene bepalingen

Art. 1

§ 1.

[Deze wet is van toepassing op het wegnemen van organen, weefsels of cellen van het lichaam van een persoon, "donor" genoemd, met het oog op het voor therapeutische doeleinden transplanteren van die organen, weefsels of cellen op het lichaam van dezelfde of een andere persoon, "receptor" genoemd.]

Het overbrengen van een embryo, het wegnemen en transplanteren van testes en ovaria, het gebruiken van eicellen en sperma worden niet geregeld door deze wet.

§ 2.

De wet van 7 februari 1961 betreffende de therapeutische bestanddelen van menselijke oorsprong is niet van toepassing op het wegnemen en transplanteren van organen en weefsels overeenkomstig deze wet.

§ 3.

[...]

§ 1 gewijzigd bij art. 156 W. 22 december 2003 (B.S., 31 december 2003 (eerste uitg.)).

§ 3 opgeheven bij art. 11 W. 25 februari 2007 (B.S., 13 april 2007 (eerste uitg.)).

§ 3 vervangen bij art. 157 W. 22 december 2003 (B.S., 31 december 2003 (eerste uitg.)).

[Art. 1bis

§ 1.

De Koning kan de regels stellen en de voorwaarden of beperkingen opleggen betreffende het wegnemen, bewaren, bereiden, invoeren, distribueren en afleveren van organen, weefsels en cellen.

Elke uitvoering van het eerste lid na de inwerkingtreding van de [programmawet van 22 december 2003](#) zal geschieden bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad.

§ 2.

De Koning neemt de nuttige maatregelen om het wegnemen van organen optimaal te organiseren en de opsporing, de selectie en het beheer van de donoren te verbeteren.]

Ingevoegd bij art. 2 W. 25 februari 2007 (B.S., 13 april 2007 (eerste uitg.)).

Art. 2

De Koning kan na advies van de Hoge Gezondheidsraad, de toepassing van deze wet uitbreiden tot het wegnemen na overlijden van organen en weefsels die Hij aanwijst, met het oog op de bereiding van therapeutische middelen die onontbeerlijk zijn voor de behandeling van ernstige ziekten of gebreken.

Art. 3

Iedere wegneming en transplantatie [van weefsels, cellen of organen] moet door een geneesheer geschieden in een ziekenhuis zoals bepaald in de [wet van 23 december 1963](#) op de ziekenhuizen.

Gewijzigd bij art. 158 W. 22 december 2003 (B.S., 31 december 2003 (eerste uitg.)).

Art. 4

§ 1.

Afstand [van organen, weefsels of cellen] mag niet met een oogmerk van winst geschieden, ongeacht de partijen tussen welke hij plaatsheeft.

De donor noch zijn naastbestaanden zullen enig recht lastens de receptor kunnen doen gelden.

§ 2.

De Koning stelt regelen vast om een vergoeding aan de levende donor toe te kennen ten laste van de overheid en van de instellingen van de maatschappelijke zekerheid die Hij aanwijst.

Deze vergoeding dekt zowel de onkosten als de inkomstenderving die het rechtstreeks gevolg zijn van de afstand van organen.

§ 1 gewijzigd bij art. 159 W. 22 december 2003 (*B.S.*, 31 december 2003 (eerste uitg.)).

Hoofdstuk II. Wegneming bij levenden

Art. 5

Onverminderd hetgeen bepaald is in artikel 7, kan wegneming [van organen, weefsels of cellen] bij levenden slechts worden verricht bij een donor die de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt en die er vooraf in toegestemd heeft.

Gewijzigd bij art. 160 W. 22 december 2003 (*B.S.*, 31 december 2003 (eerste uitg.)).

Art. 6

§ 1.

Wanneer de wegneming bij levenden ernstige gevolgen kan hebben voor de donor of wanneer zij betrekking heeft [op organen, weefsels of cellen] die niet regenereren, kan ze alleen worden verricht als de receptor in levensgevaar verkeert en de transplantatie [van organen, weefsels of cellen] van een overledene geen even bevredigend resultaat kan opleveren.

§ 2.

[Indien een persoon die de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, wegens zijn geestestoestand niet bij machte is zijn wil te uiten, is voor het wegnemen bedoeld in § 1 de instemming vereist van de wettelijke dan wel de door de patiënt aangewezen vertegenwoordiger of, indien een dergelijke persoon niet beschikbaar is of niet wenst op te treden, van de vertegenwoordiger die wordt aangewezen door een persoon bij toepassing van de bepalingen van [artikel 14](#), § 2, eerste en tweede lid, van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënten.]

§ 1 gewijzigd bij art. 161, 1° en 2° W. 22 december 2003 (*B.S.*, 31 december 2003 (eerste uitg.)).

§ 2 vervangen bij art. 3 W. 25 februari 2007 (*B.S.*, 13 april 2007 (eerste uitg.)).

Art. 7

§ 1.

Wanneer de wegneming bij levenden normalerwijze geen ernstige gevolgen kan hebben voor de donor [en wanneer zij betrekking heeft] op organen of weefsels die kunnen regenereren, en wanneer zij bestemd is voor een transplantatie bij een broer of een zuster, dan kan zij worden verricht op de personen die de leeftijd van 18 jaar niet bereikt hebben.

[Wanneer de wegneming van cellen bij levenden normalerwijze geen ernstige gevolgen kan hebben voor de donor dan kan zij worden verricht op de personen die de leeftijd van 18 jaar niet bereikt hebben.]

§ 2.

Voor de in § 1 bedoelde wegneming is vereist:

1° indien de donor de leeftijd van [12] jaar heeft bereikt, zijn voorafgaande toestemming;

[[2°] indien de donor de leeftijd van 12 jaar niet heeft bereikt, moet hij vooraf de mogelijkheid krijgen zijn mening te uiten;]

3° [indien een donor wegens zijn geestestoestand niet in staat is zijn wil uit te drukken aan de instemming van zijn ouders of zijn voogd.]

§ 1 gewijzigd bij art. 2, A W. 7 december 2001 (B.S., 31 december 2002 (derde uitg.)) en bij art. 162 W. 22 december 2003 (B.S., 31 december 2003 (eerste uitg.)).

§ 2, enig lid:

- 1° gewijzigd bij art. 2, B W. 7 december 2001 (B.S., 31 december 2002 (derde uitg.));
- oorspronkelijk 1° *bis* ingevoegd bij art. 2, C W. 7 december 2001 (B.S., 31 december 2002 (derde uitg.)) en vernummerd tot 2° bij art. 4, 2° W. 25 februari 2007 (B.S., 13 april 2007 (eerste uitg.));
- oorspronkelijk 2° opgeheven bij art. 4, 1° W. 25 februari 2007 (B.S., 13 april 2007 (eerste uitg.));
- 3° vervangen bij art. 4, 3° W. 25 februari 2007 (B.S., 13 april 2007 (eerste uitg.)).

Art. 8

§ 1.

De toestemming tot het wegnemen [van een orgaan, weefsel of cel] bij levenden moet vrij en bewust worden gegeven. Ze is te allen tijde herroepbaar.

§ 2.

De toestemming moet schriftelijk worden gegeven in het bijzijn van een meerderjarige getuige. Zij moet gedagtekend en ondertekend zijn door de personen of door de persoon die hun toestemming moeten geven en door de meerderjarige getuige.

§ 3.

Het bewijs van de toestemming moet worden geleverd aan de geneesheer die zich voorneemt de wegneming te verrichten.

§ 1 gewijzigd bij art. 163 W. 22 december 2003 (B.S., 31 december 2003 (eerste uitg.)).

[Art. 8bis

Elke wegneming op levende personen moet het voorwerp uitmaken van een voorafgaand pluridisciplinair overleg.]

Ingevoegd bij art. 5 W. 25 februari 2007 (B.S., 13 april 2007 (eerste uitg.)).

Art. 9

De geneesheer die zich voorneemt een wegneming [van een orgaan, weefsel of cel] te verrichten, moet zich ervan vergewissen dat de voorwaarden van de artikelen 5 tot 8 zijn vervuld.

Hij moet de donor en in voorkomend geval de personen van wie de toestemming vereist is, duidelijk en volledig inlichten over de lichamelijke, psychische, familiale en sociale gevolgen van de wegneming.

Hij moet vaststellen dat de donor zijn beslissing oordeelkundig en met een niet te betwijfelen altruïstisch doel heeft genomen.

Gewijzigd bij art. 164 W. 22 december 2003 (B.S., 31 december 2003 (eerste uitg.)).

Hoofdstuk III. Wegneming na overlijden

Art. 10

§ 1.

[Organen, weefsels en cellen] bestemd voor transplantatie, alsmede voor de bereiding, onder de voorwaarden bepaald in [artikel 2](#), van therapeutische bestanddelen, mogen worden weggenomen bij [al wie in het bevolkingsregister of sedert meer dan zes maanden in het vreemdelingenregister is ingeschreven] behalve indien vaststaat dat tegen een dergelijke wegneming verzet is geuit.

Voor de personen die hierboven niet bedoeld zijn, is vereist dat zij uitdrukkelijk hebben ingestemd met de wegneming.

§ 2.

De persoon die achttien jaar oud is en in staat is om zijn wil te doen kennen, kan het in paragraaf 1 bedoelde verzet alleen uitdrukken.

Indien een persoon minder dan achttien jaar oud is, maar in staat is zijn wil te doen kennen, kan het verzet worden uitgedrukt, ofwel door die persoon, ofwel, zolang hij in leven is, [door een van de ouders die het gezag over de minderjarige uitoefent of door zijn voogd].

Indien een persoon minder dan achttien jaar oud is, en niet in staat is om zijn wil te doen kennen, kan, zolang hij in leven is, het verzet worden uitgedrukt [door een van de ouders die het gezag over de minderjarige uitoefent of door zijn voogd].

Indien een persoon wegens zijn geestestoestand niet in staat is zijn wil te doen kennen, dan kan, zolang hij in leven is, verzet worden uitgedrukt door zijn wettelijke vertegenwoordiger, door zijn voorlopige bewindvoerder of bij gebreke daarvan door zijn naaste verwant.

§ 3.

De Koning regelt een wijze waarop het verzet door de donor of de personen bedoeld in § 2, tegen de wegneming kan worden uitgedrukt.

Daartoe wordt Hij gemachtigd onder de voorwaarden en op de wijze die Hij bepaalt:

- a) op verzoek van de betrokkene het verzet te doen opnemen via de diensten van het Rijksregister;
- b) de toegang tot dit gegeven te regelen ten einde de geneesheren die tot wegneming overgaan, op de hoogte te brengen van het uitgedrukt verzet.

[§ 3ter.

De Koning organiseert een wijze voor het uitdrukken van de uitdrukkelijke wil van elke persoon in de hoedanigheid van donor.]

§ 4.

De geneesheer mag niet tot wegneming overgaan:

- 1° wanneer verzet is uitgedrukt op de door de Koning geregelde wijze;
- 2° wanneer door de donor verzet is uitgedrukt op een andere wijze en voor zover aan de geneesheer daarvan kennis is gegeven;
- 3° [...]

[...]

§ 1 gewijzigd bij enig art. W. 17 februari 1987 (*B.S.*, 14 april 1987) en bij art. 165 W. 22 december 2003 (*B.S.*, 31 december 2003 (eerste uitg.)).

§ 2 gewijzigd bij art. 6, 1° W. 25 februari 2007 (*B.S.*, 13 april 2007 (eerste uitg.)).

§ 3ter ingevoegd bij art. 6, 3° W. 25 februari 2007 (*B.S.*, 13 april 2007 (eerste uitg.)).

§ 4:

- lid 1, 3° opgeheven bij art. 6, 4° W. 25 februari 2007 (*B.S.*, 13 april 2007 (eerste uitg.));
- lid 2 opgeheven bij art. 6, 5° W. 25 februari 2007 (*B.S.*, 13 april 2007 (eerste uitg.)).

Artikel 10 wordt gewijzigd bij art. 2 W. 14 juni 2006 (*B.S.*, 28 augustus 2006), met ingang van een door de Koning te bepalen datum (art. 4).

Art. 10

§ 1.

[Organen, weefsels en cellen] bestemd voor transplantatie, alsmede voor de bereiding, onder de voorwaarden bepaald in [artikel 2](#), van therapeutische bestanddelen, mogen worden weggenomen bij [al wie in het bevolkingsregister of sedert meer dan zes maanden in het vreemdelingenregister is ingeschreven] behalve indien vaststaat dat tegen een dergelijke wegneming verzet is geuit.

Voor de personen die hierboven niet bedoeld zijn, is vereist dat zij uitdrukkelijk hebben ingestemd met de wegneming.

§ 2.

De persoon die achttien jaar oud is en in staat is om zijn wil te doen kennen, kan het in paragraaf 1 bedoelde verzet alleen uitdrukken.

Indien een persoon minder dan achttien jaar oud is, maar in staat is zijn wil te doen kennen, kan het verzet worden uitgedrukt, ofwel door die persoon, ofwel, zolang hij in leven is, [door een van de ouders die het gezag over de minderjarige uitoefent of door zijn voogd].

Indien een persoon minder dan achttien jaar oud is, en niet in staat is om zijn wil te doen kennen, kan, zolang hij in leven is, het verzet worden uitgedrukt [door een van de ouders die het gezag over de minderjarige uitoefent of door zijn voogd].

Indien een persoon wegens zijn geestestoestand niet in staat is zijn wil te doen kennen, dan kan, zolang hij in leven is, verzet worden uitgedrukt door zijn wettelijke vertegenwoordiger, door zijn voorlopige bewindvoerder of bij gebreke daarvan door zijn naaste verwant.

§ 3.

De Koning regelt een wijze waarop het verzet door de donor of de personen bedoeld in § 2, tegen de wegneming kan worden uitgedrukt.

Daartoe wordt Hij gemachtigd onder de voorwaarden en op de wijze die Hij bepaalt:

- a) op verzoek van de betrokkene het verzet te doen opnemen via de diensten van het Rijksregister;
- b) de toegang tot dit gegeven te regelen ten einde de geneesheren die tot wegneming overgaan, op de hoogte te brengen van het uitgedrukt verzet.

[§ 3bis.

Het verzet tegen of de instemming met wegneming die op verzoek van de [de personen die krachtens dit artikel bevoegd zijn het verzet of de instemming uit te drukken] via het Nationaal Register werden opgetekend, vervallen op de dag dat de in § 2, tweede en derde lid, bedoelde persoon meerderjarig wordt. De betrokkene wordt van die annulering in kennis gesteld overeenkomstig de nadere regels vastgesteld door de Koning. De Koning verzoekt hem om, zo hij dat wenst, een keuze te maken.

De in het eerste lid bedoelde annulering geldt niet voor de in § 2, vierde lid, bedoelde persoon.]

[§ 3ter.

De Koning organiseert een wijze voor het uitdrukken van de uitdrukkelijke wil van elke persoon in de hoedanigheid van donor.]

§ 4.

De geneesheer mag niet tot wegneming overgaan:

- 1° wanneer verzet is uitgedrukt op de door de Koning geregelde wijze;
- 2° wanneer door de donor verzet is uitgedrukt op een andere wijze en voor zover aan de geneesheer daarvan kennis is gegeven;
- 3° [...]

[...]

Art. 11

Het overlijden van de donor moet worden vastgesteld door drie geneesheren, met uitsluiting van de geneesheren die de reep-tor behandelen of die de wegneming of de transplantatie zullen verrichten.

Om het overlijden vast te stellen laten deze geneesheren zich leiden door de jongste stand van de wetenschap.

Deze geneesheren vermelden in een gedagtekend en ondertekend proces-verbaal, het uur van het overlijden en de wijze waarop het is vastgesteld. Dat proces-verbaal en, in voorkomend geval, de eraan gehechte stukken worden gedurende tien jaar bewaard.

Art. 12

Het wegnemen [van de organen, de weefsels en de cellen] en het sluiten van het lichaam moet gebeuren met respect voor het lijk en bezorgdheid voor de gevoelens van de familie.

Het opbaren moet zo snel mogelijk gebeuren zodat de familie zo spoedig mogelijk de afgestorvene kan groeten.

Gewijzigd bij art. 166 W. 22 december 2003 (B.S., 31 december 2003 (eerste uitg.)).

Art. 13

§ 1.

In geval van gewelddadige dood, moet de geneesheer die overgaat tot het wegnemen [van organen, weefsels of cellen], een verslag opstellen dat onverwijld wordt toegestuurd aan de procureur des Konings.

In dit verslag moeten de gegevens aangaande de toestand van het lijk en de weggenomen lichaamsdelen worden vermeld die van belang kunnen zijn voor het bepalen van de oorzaak en de omstandigheden van het overlijden, vooral die welke achteraf niet meer kunnen worden onderzocht tengevolge van de wegneming.

§ 2.

Bij een dood waarvan de oorzaak onbekend is of verdacht, mag geen wegneming [van organen, weefsels of cellen] worden verricht, tenzij de procureur des Konings, in wiens arrondissement de inrichting is gelegen waar de wegneming zal plaatsvinden, daarvan vooraf is ingelicht en er zich niet tegen verzet.

In voorkomend geval kan deze magistraat aan een geneesheer van zijn keuze opdracht geven zich dadelijk naar de inrichting te begeven om de wegneming bij te wonen en er verslag over uit te brengen.

§ 1 gewijzigd bij art. 167 W. 22 december 2003 (B.S., 31 december 2003 (eerste uitg.)).

§ 2 gewijzigd bij art. 168 W. 22 december 2003 (B.S., 31 december 2003 (eerste uitg.)).

[Art. 13bis

Een toewijzingsorganisme voor organen regelt de samenwerking tussen de transplantatiecentra van meerdere landen. Het wordt door de Koning erkend voor de activiteiten die het uitoefent ten aanzien van de Belgische centra. Om erkend te worden en te blijven moet elk toewijzingsorganisme voor organen, onder de door de Koning bepaalde voorwaarden:

- 1° een optimale compatibiliteit verzekeren tussen de weggenomen organen en de kandidaat ontvangers;
- 2° een redelijk evenwicht verzekeren tussen het aantal uit België uitgevoerde organen en het aantal ingevoerde organen.]

Ingevoegd bij art. 7 W. 25 februari 2007 (B.S., 13 april 2007 (eerste uitg.)).

[Art. 13ter

Om als kandidaat receptor te worden ingeschreven of erkend in een Belgisch transplantatiecentrum, moet elke persoon, hetzij de Belgische nationaliteit hebben of in België gedomicilieerd zijn sinds minstens zes maanden, hetzij de nationaliteit hebben van een staat die hetzelfde toewijzingsorganisme voor organen deelt of sinds minstens 6 maanden in deze staat gedomicilieerd zijn.]

Ingevoegd bij art. 8 W. 25 februari 2007 (B.S., 13 april 2007 (eerste uitg.)).

[Art. 13quater

De Koning kan de uitzonderingsvoorwaarden bepalen voor de toepassing van [artikel 13ter.](#)]

Ingevoegd bij art. 9 W. 25 februari 2007 (B.S., 13 april 2007 (eerste uitg.)).

Art. 14

De identiteit van de donor en de receptor mag niet worden medegedeeld.

Hoofdstuk IV. Slot- en strafbepalingen

Art. 15

De Koning bepaalt de regels nopens de wijze waarop blijk wordt gegeven van de toestemming bedoeld in de [artikelen 5 tot 9.](#)

Art. 16

De door de Koning aangewezen [ambtenaren van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu of van het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten of personeelsleden die verbonden zijn door een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur met deze Federale Overheidsdienst of met dit Federaal Agentschap] zijn belast met de controle op de toepassing van deze wet en van de besluiten tot uitvoering ervan.

Toegang tot de ziekenhuizen moet hun te allen tijde worden verleend.

Onverminderd de bevoegdheid van de officieren van de gerechtelijke politie, sporen zij de misdrijven op en stellen zij die vast in processen-verbaal, die kracht van bewijs hebben tot het tegenovergestelde bewezen is.

Binnen 48 uren na de vaststelling van het strafbaar feit, wordt aan de overtreder een afschrift van het proces-verbaal gezonden.

Zij kunnen zich alle inlichtingen en documenten laten bezorgen die nodig zijn voor het uitvoeren van hun opdracht en overgaan tot alle nuttige vaststellingen.

In geval van gewelddadige dood en wanneer de doodsoorzaak onbekend of verdacht is, kunnen de [geneesheren die ambtenaren of personeelsleden zijn zoals bedoeld in het eerste lid] monsters nemen en analyses verrichten onder de voorwaarden en op de wijze als door de Koning bepaald.

[De Koning kan nadere regelen bepalen met betrekking tot de vorming en de kwalificaties van de in het eerste lid bedoelde ambtenaren en personeelsleden.]

Gewijzigd bij art. 238, 1° tot 3° W. 27 december 2006 (B.S., 28 december 2006 (derde uitg.)).

Art. 17

§ 1.

Overtreding van [artikel 3](#) wordt gestraft met gevangenisstraf van drie maanden tot zes maanden en met geldboete van 500 [euro] tot 5.000 [euro] of met één van die straffen alleen.

§ 2.

Overtreding van [artikel 14](#) en van de besluiten ter uitvoering van [artikel 1](#), § 3, worden gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met geldboete van 100 [euro] tot 500 [euro] of met één van die straffen alleen.

§ 3.

Overtreding van de [artikelen 4](#) tot 11 en [13](#)[en [artikelen 13ter](#) en [13quater](#)] evenals van de besluiten tot uitvoering ervan, wordt gestraft met gevangenisstraf van drie maanden tot één jaar en met geldboete van 1.000 [euro] tot 10.000 [euro] of met één van die straffen alleen.

Met dezelfde straffen wordt gestraft, hij die wetens verhindert dat kennis wordt genomen van het in artikel 10 bedoelde verzet tegen de wegneming, ongeacht de wijze waarop dit verzet wordt uitgedrukt.

§§ 1 en 2 gewijzigd bij art. 2 W. 26 juni 2000 (B.S., 29 juli 2000), met ingang van 1 januari 2002 (art. 9).

§ 3 gewijzigd bij art. 2 W. 26 juni 2000 (B.S., 29 juli 2000), met ingang van 1 januari 2002 (art. 9) en bij art. 10 W. 25 februari 2007 (B.S., 13 april 2007 (eerste uitg.)).

Art. 18

In geval van herhaling binnen vijf jaar vanaf de dag van de rechterlijke eindbeslissing tot veroordeling wegens overtreding van deze wet of van een ter uitvoering ervan vastgesteld besluit kunnen de straffen worden verdubbeld.

Art. 19

Hoofdstuk VII van boek I en artikel 85 van het [Strafwetboek](#) zijn van toepassing op overtreding van deze wet of van een ter uitvoering ervan vastgesteld besluit.